

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

EDICIÓN: ARAGO, 290 TELEFON 23794 ADMINISTRACIÓN: RAMBLA DEL PRÍNCIP, TELEFON 19387

LA BIBLIOTECA DE BARCELONA

CINQUANTA CÈNTIMS

REARMAMENT

Hitler—De què es queixen els anglesos, si els estem convertint la flota mercant en submarina!

(Dibuix de Narro)

CONCURS d'Anècdotes del front i de la reraguarda

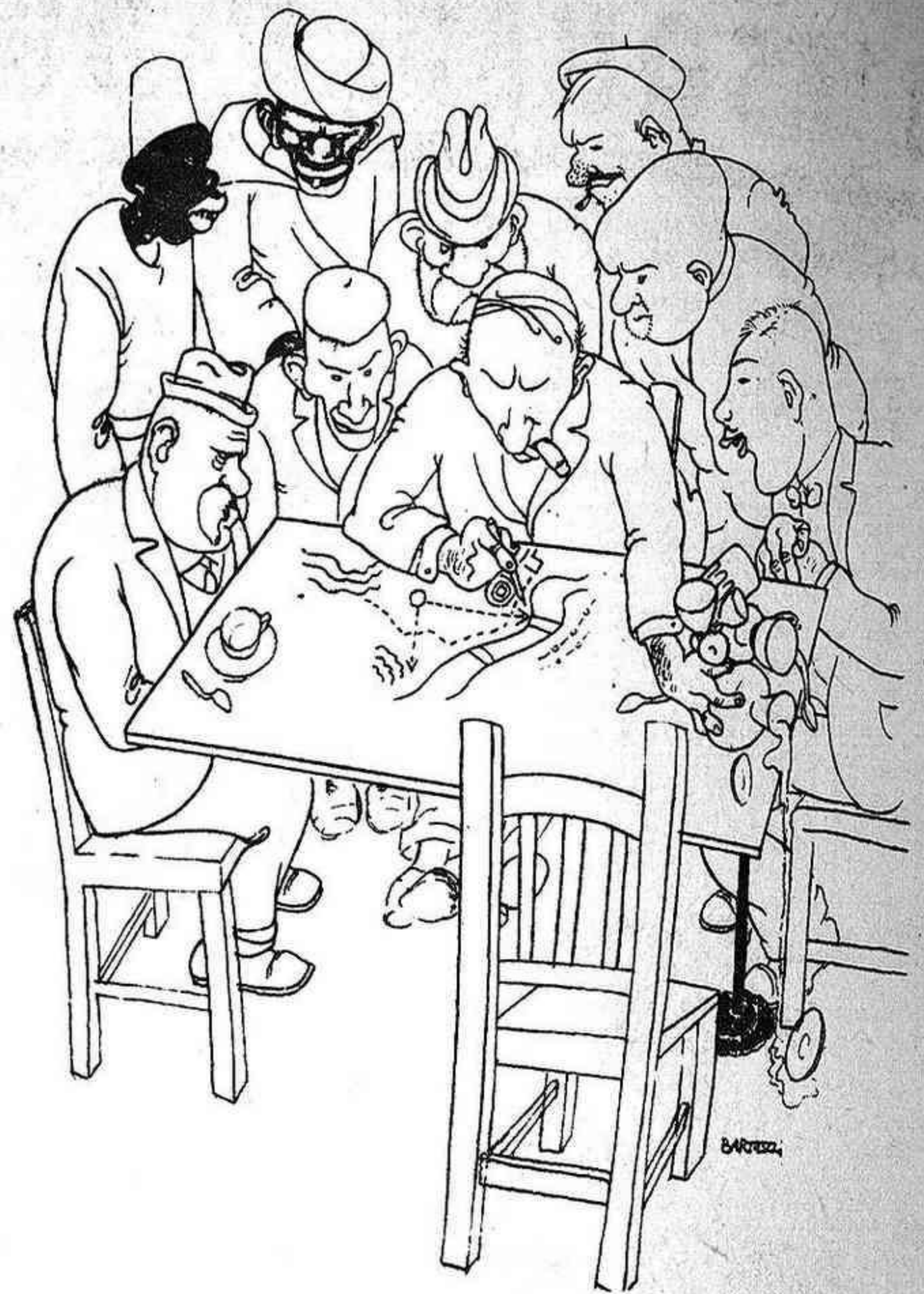
TOTS ELS SOLDATS
I ELS OBRERS PODEN
PRENDRE-HI PART

VINT premis majors VINT

MIL premis de consolació MIL

"L'ESQUELLA DE LA TORRATXA"
ha allargat el termini d'admissió fins al 19 de setembre

Hem rebut milers d'anècdotes i les hem de classificar mentre ens n'arriben milers de milions que ja són pel camí

HEROIS DE CAFE

(Dibuix de Bartolozzi)

—Nosaltres ataquem per ací!

No confondre el «Pla B» amb el restaurant tipus «B»

si no us voleu quedar
sense dinar ni sopar

Ens han visitat alguns lectors per tal de preguntar-nos què hi havia del que es deia que el «Pla B» de l'Estat Major alemany, publicat pels diaris, era en realitat una ampliació del pla dels restaurants tipus «B».

Com que cada dia rebem cartes, a més de lectors, que ens fan la mateixa pregunta i la feina de confeccionar L'ESQUELLA DE LA TORRATXA exigeix un cert recolliment, volem desfer per una sola vegada l'equivoc que s'ha creat, amb el ben entès que no admetem polemiques sobre aquesta qüestió.

El «Pla B», repetim-ho un cop més, serveix perquè Alemanya es pugui menjar Treccoslovàquia d'ací a un quan temps, mentre que els restaurants «B» serveixen, més modestament, és clar, però també d'una manera més segura, per dinar i sopar cada dia. Els nostres lectors comprendran, doncs, tot seguit la gran diferència que hi ha entre uns i altre, i per si no fos prou, ahir ens visità un senyor que, amb una certa energia, ens exigí que publicéssim un aclariment, que va tot seguit:

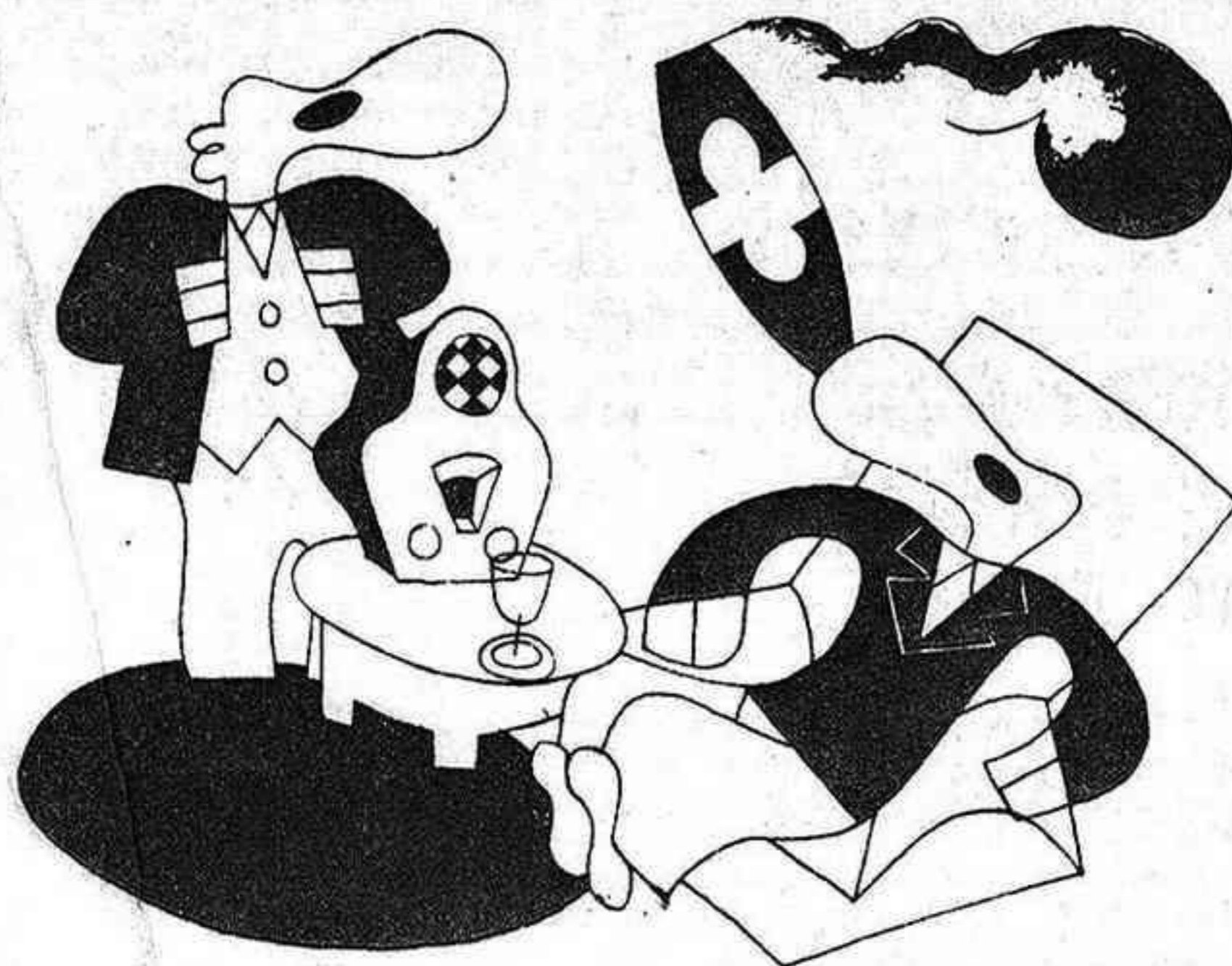
«Ens ha visitat un tipus, que ha dit que era «B», dels restaurants del mateix cognom, que ens ha pregat que féssim constar que no té res a veure amb el pla alemany anomenat també «B», ja que no són ni parents llunyans!

Queda complagut el nostre visitant i advertits els nostres lectors.»

—Qui llengua té, a Roma va!

(Dibuix de Porta)

—Que diguin que Franco no és patriota!
Després que no vol retirar els estrangers...
(Dibuix de Guasp)

E D I T O R I A L

MANT PERSONATGE A LA RECERCA D'UN AUTOR

Capitanejats pel Príncep de Dinamarca, aquell dels dos dilemes, una munió de personatges creats per l'autor del «Somni d'una nit d'estiu», s'han redreçat sobre la freda llosa dels records i s'han llençat pels procelosos camins de la polèmica vers la recerca de llur autor, que ara, tot just, ja no se sap ben bé qui era, ni si realment hi era, tansols.

Per als polemistes anglesos que han aixecat la llebre grassa d'aquesta entretinguda discussió d'estiu, Shakespeare no era Shakespeare sinó Francesc Bacon.

Fins a la pròxima tardor no se sabrà del cert qui era l'autor de «Hamlet».

La pròxima tardor serà destapada la tomba del poeta Spencer, a l'abadia de Westminster, que segons sembla conté aquest

terrible i novíssim secret que en forma de dubte ha assaltat violentament els compatriotes de lord Plymouth.

Entre tant, nosaltres volem assegurar ara, puix que així convé a la raó dels principis que volem deixar argumentats, que «tot temps passat fou millor».

Ací teniu totes les obres de l'autor de «Romeo y Julieta» esperant un autor que les hagi creades, si com hom suposa no era precisament Shakespeare llur veritable creador.

Ací i a l'hora present, en el dubte, ja se les hauria atribuïdes el doctor Trabal o qualsevol altre dinàmic.

Ara formen veritables bandades, els presumptes autors afamats de glòria, de la petita glòria que escuma al voltant de les

obres o dels fets més insignificants, que avancen heroicament a la recerca de l'obra d'altri.

Hi ha una set mortal d'immortalitat!

I «a priori» s'instauren uns imponderables principis protocol·laris d'incompatibilitat i d'intangibilitat de tot, vers tot i amb tot.

Només una cosa resta segura fora l'abast de l'avarícia d'aquests autèntics acaaparadors de victòries consumades.

Què?

La glòria de les àrdues victòries que encara són per assolir.

Aquesta és totalment i íntegrament reservada amb rar desinterès als soldats que són al front fa ja més de dos anys sense treure's la roba per dormir, ni els fusells dels dits per escriure quatre mots a la família... que per cert no la tenen a París.

CRONICA
DIPLOMATICA

Espanya en el taulell

El Govern anglès obre un concurs d'idees per veure què ha de fer

Els que amb tanta d'ansietat esperaven l'arribada de la resposta de Franco a Londres, ja poden estar satisfets. A l'hora i en el dia en què escrivim aquesta crònica, en un departament secret del Foreign Office que té a les parets uns forats per on ho podem espiar tot, la nota ha arribat, tramesa per Mr. Hodgson. Ara bé; la nota que ha donat Franco a mister Hodgson és molt llarga, tan llarga que l'agent comercial britànic, que com a comercial i com a britànic ha de vetllar pel pressupost, no s'ha atrevit a enviar-la íntegra per telègraf, en veure el que li costaria a tant per paraula n'ha desistit i s'ha llançat a fer-ne un resum. Mai no ho hagués fet! Perquè la nota, redactada cuita-corrents per sortir del compromís sense comprometre's, resumida diu que sí, però que no. I resulta que, tot i aprovant la retirada de voluntaris no s'hi avé perquè es volen retirar els italians i alemanys, que, és clar, no són voluntaris; però consent a què es retirin els de l'Espanya republicana, i vol que reconeixin el seu «Govern», però no pas com a govern seu, sinó com a Govern d'Espanya. Aleshores, però, hi hauria dos governs d'Espanya, cosa que no pot ésser i, per tant, caldria que fos desreconegut el Govern de la República.

Des del meu retir veig, en aquest moment, Lord Halifax estudiant el document i estirant-

se els cabells i la tentació és massa gran per resistir-hi. M'acosto a un dels forats i li dic:

—Qui et feia consultar els rebels per veure si s'avindrien a deixar-se desarmar?

Lord Halifax ha aixecat el cap esverat, ha cercat per tot el despatx i de sobte s'ha donat un cop al front i ha dit:

—Ara no m'adonava que qui em feia aquest retret era la meua consciència.

★

Els nostres lectors poden veure, doncs, com ha canviat el criteri del Govern anglès sobre el problema espanyol. Gràcies a mi i gràcies als informes de Mr. Hodgson i Mr. Leche sobre la intervenció descarada italo-alemanya.

Sembla que el mussol del conte està a punt de tornar-se lloro i que d'un dia a l'altre es posarà a parlar després de fixar-s'hi tant de temps que ja ens feia desesperar.

El que hi ha, però, és que els anglesos, que ja estan decidits a fer retirar els voluntaris, no saben com fer-ho. Podríem dir que estan enamorats, sinó que és tot a l'inrevés, i no saben la casa. Aquest és l'enigma de la situació actual i, per resoldre'l, el Foreign Office acaba d'obrir un concurs d'idees de la mateixa manera que l'ESQUELLA ha obert un concurs d'anècdotes. En aquest moment, doncs, tots els agregats d'ambaixada i consellers de conso-

lats estan de cap a les bases del concurs. I això ho sabem perquè nosaltres aspirem també al premi.

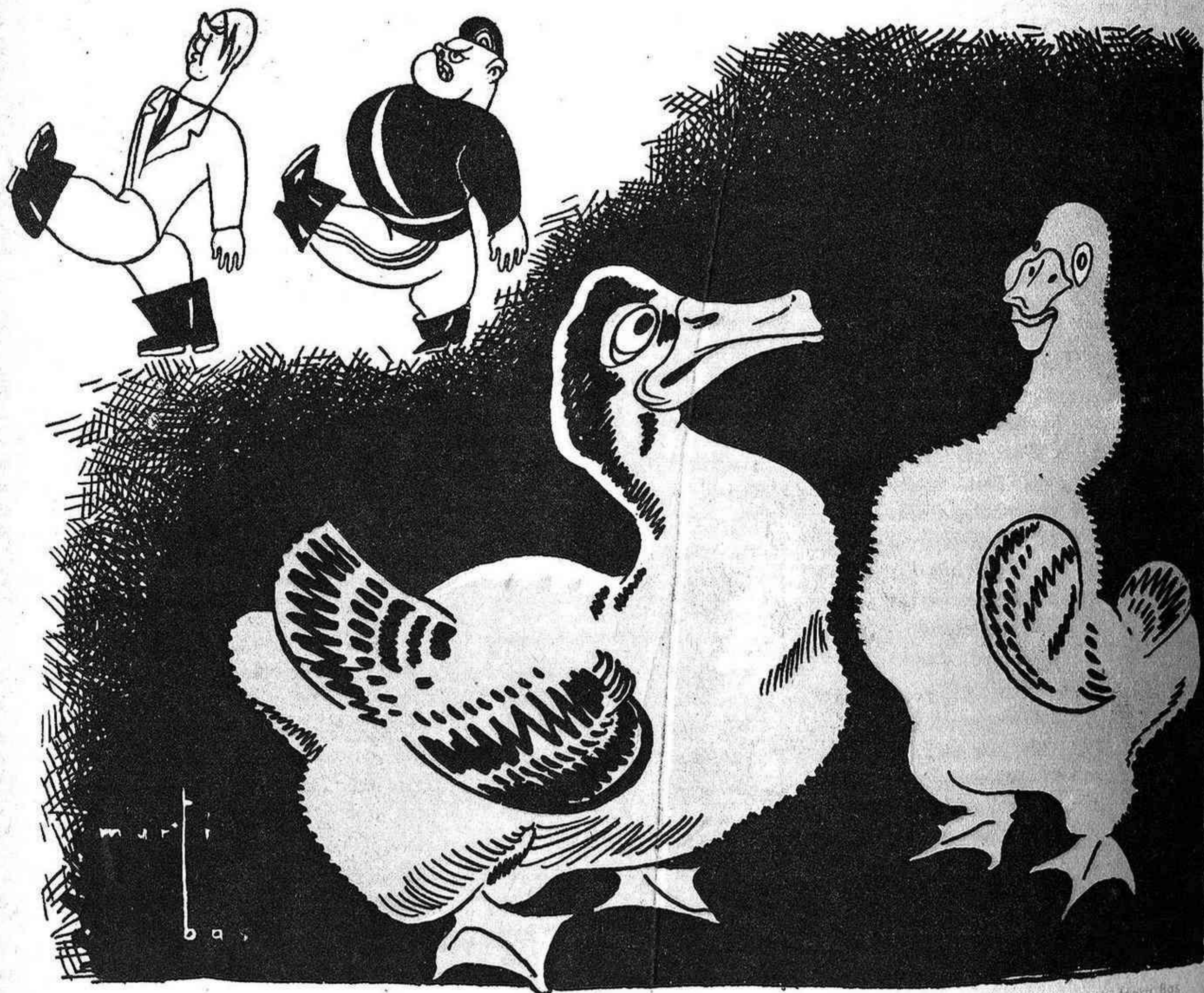
★

Quina solució pot tenir el problema? Naturalment, això depèn del mateix problema. Si es tracta de la retirada dels voluntaris, l'única que hi pot haver és, evidentment, retirar-los. Però com? Ah! Aquest com és fet de diversos coms, un dels quals pot ésser deixar que els retirin els soldats de la República privant que n'arribin més. I això pot aconseguir-se fent entornar a Itàlia i Alemanya els vaixells que en portessin. Hitler i Mussolini no podrien pas protestar, perquè han firmat el Pacte de Londres, cosa que no ha fet Franco. Però si protestessin, els Governes francès i anglès tenen el recurs de no fer-ne cas i fins el de provocar una baixadeta ferma en les borses de Berlín i Roma.

Ara bé; vol dir això que sigui aquesta la idea que guanyarà el premi? No; més aviat crec que Anglaterra dirà: Ja ho veieu; no volen retirar els voluntaris. Què hi farem? Un altre dia serà. I es reprendrà la No Intervenció, que és l'únic que ha donat resultat fins ara per a evitar que Anglaterra es vegi en perill d'embolicar-se.

Londres, agost.

SAMUEL PICKWICK

—Haurem de canviar el pas, hi ha massa bèsties que ens imiten.

Dibutx de MORA BAS

Ave, Franco!

El que no l'afusellen és perquè no vol

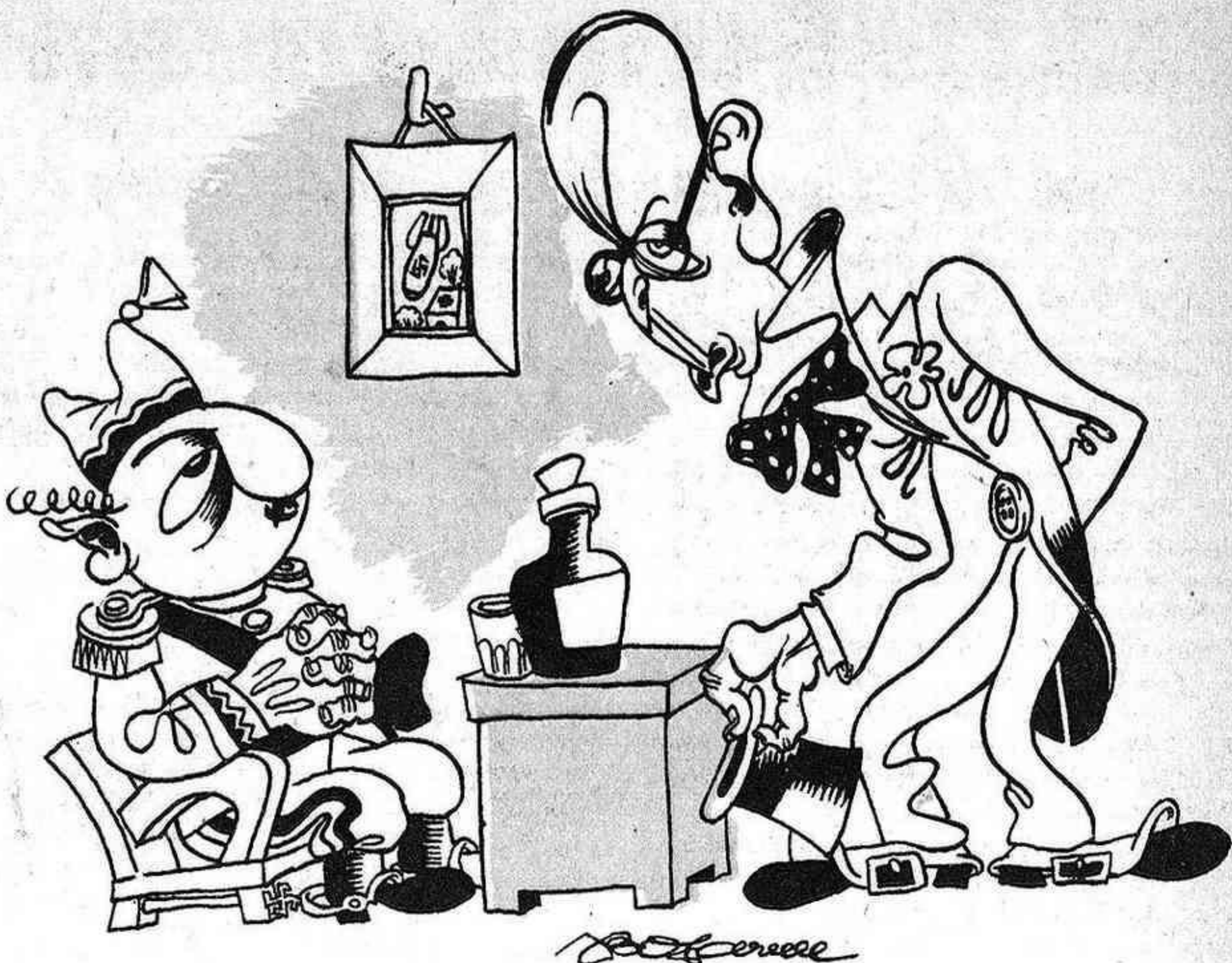
Estem francament esverats. Hem llegit que Franco té ja confeccionades les llistes dels espanyols que pensa afusellar. Res: una nieta. Pensa, el dia en què hagi guanyat, enviar un milió d'espanyols a l'altre barri. Ai, quina por!

Perquè estem convençuts que els redactors de L'ESQUELLA estem en la llista. Possiblement també hi siguis tu, lector. No es pas que et volguem esverar, però no ens sorprendria que ara, mentre tens L'ESQUELLA a la mà, hi hagués algun «patriota» que t'estés espiant, que es treïés un carnet i anotés el teu nom. Tu seràs l'afusellat milió-u. Aquell altre que també llegeix L'ESQUELLA serà el que farà milió-dos. I així successivament, fins arribar als dos milions de possibles i probables afusellats.

I no deixa de constituir una preocupació pensar de quina manera els estadístics del «generalísim» deuen portar la llista. Un milió per ara, de noms de ciutadans afusellables, ocupen molt d'espai. Al llistí de telèfons hi ha deu o dotze mil noms i ja ho veieu. Les llistes de Franco necessiten ben bé cent llistins telefònics. Es capaç de tenir-los classificats per ordre alfabètic, i encara de publicar-hi anuncis pel mig!

O, potser, els té colleccionats com el cens electoral. En llistes per poblacions i per districtes. Ja veiem com algun diari faccions publica un dia el següent advertiment: «S'admeten inscripcions i rectificacions per a la llista d'afusellats. Vigileu que l'ortografia del vostre nom sigui correcta, o si no, poden produir-se equivocacions lamentables, i poden deixar d'afusellar-vos. Ull, no badeu!»

Recomanem als nostres lectors que no es deixin estafar. Que escriguin immediatament a Franco donant-li el nom i l'adreça exactes. No fos cas que el dia que vulgui afusellar-los no els trobi. El que això escriu, comença a donar l'exemple. Em dic Joan Pérez. A les nits d'estiu acostumo a prendre la fresca a les cadires de la Rambla. Allí em trobaran.

L'ULTIMATUM DE HODGSON

—Aquest és el darrer vaixell anglès que enfonseu!
—Tan aviat els heu acabat?

(Dibuix de Bofarull)

Humor i pedanteria

(Lletres per a fer sopa)

No sabem si fóu per generació espontània o bé deliberadament que Xenius, l'actual **Jefe del Servicio Nacional de Bellas Artes** del país del Franco, va aparèixer un dia a «La Veu». El que sí sabem és que a «La Publi» els ha sortit, exactament com els bolets, una mena d'imitador d'estrelles que, de mica en mica es va revelant. Naturalment, que si no fóssim nosaltres, als quals, mal ens està el dir-ho, de tant en tant també ens agrada la literatura dolenta, ningú no s'hi hauria fixat perquè ningú,

ni els mateixos redactors del diari, ni el director, ni l'administrador, ni tan sols el linotipista, no el llegeix. Es firma F. S. Forner i fa una secció de propietat titulada «Les idees i les lletres», en la qual les idees són en el títol i les lletres a la linotip. Els nostres lectors podran pensar que en dir que ningú no el llegeix, el senyor Forner s'ofendrà. No tinguin por, que ell prou ho sap, perquè si no no escriuria el que escriu.

Fa unes setmanes, per exemple, es llançava a criticar els crítics de literatura perquè deia que no llegeixen; que Rubió i Ors s'havia passat quinze anys llegint sense escriure, etc. No feia cap salvetat. I en el diari on això escrivia s'hi publica un fulletó de llibres, que firma Rafael Tasis i Marca. Pocs dies després d'això, ens descobria l'Ixart i anunciava que a ell li agradaria molt d'escriure una sèrie de biografies perquè a casa nostra no se n'havia escrit cap de bona. Dissabte passat —i per això ens hi fem nosaltres— es ficava amb l'humor i la filosofia. I de l'humor en diu «bon humor» i afegeix que els filòsofs han d'ésser **seriosos**, profunds, etc., etc.

Naturalment que tot això no va pas per nosaltres, sinó pel nostre gran amic Francesc Pujols, que no hi té cap culpa si el senyor Forner és un ase trist i no sap què és humor perquè no hi ha cap ase que ho sàpiga, ja que l'humor, com la riulla, que no són pas la mateixa cosa, son propis de l'home i mai del pedant.

La «Publi», com tots els diaris en aquest temps de guerra en què els millors obrers són a les trinxeres, està plagada d'errades. Ens resistim a creure, però, que els articles del senyor Forner siguin una simple errada d'impremta.

—No ho entenc. Amb el temps que fa que hem acordat l'armistici, encara em cou.

(Dibuix de Graus)

Quan l'exèrcit de Liechtenstein fa maniobres

Tenim un amic que fa anys resideix a Vaduz, capital del principat de Liechtenstein. Com que l'home ens estima, de tant en tant, ens escriu alguna carta, tan sols sigui per a enviar-nos segells que, com el lector sap, o no sap, és una de les activitats més populars entre els habitants de l'Estat liechtenstinià.

De la darrera carta del nostre amic en reproduïm uns paràgrafs que no deixen d'ésser curiosos i divertits. Diu:

«L'altra matinada, la pacífica població de Vaduz va despertar-se sobresaltada. Aviat, per les cerveseries va començar a córrer un rumor:

«—El soldat s'ha tornat boig!

«El soldat, per si ho ignoràveu, és l'única força armada d'aquesta nació eminentment pacífica. Es un home d'una espessa barba blanca que, vestit d'un uniforme llampant, fa guàrdia permanentment a la porta del castell del príncep.

«Compteu doncs la sorpresa dels habitants

a Vaduz quan l'altre dia veieren com un personatge tan respectable, tan assenyat, s'havia tret la casaca i, en samarreta, corria com un esperitat amunt i avall de la carretera.

«Aviat la suposada follia del soldat va atreure al peu del castell una gran gernació. Per tot el poble, la veu circulava: «El soldat s'ha tornat boig!» I els ciutadans posaven una cara trista, de circumstàncies, i acudien

a presenciar el sensacional esdeveniment. Mentrestant, el soldat, tot sol, més seriós que un rave, insensible a la curiositat que despertava, estava fent tamborelles damunt el tendre herbei d'un prat.

«De mica en mica, la multitud badoca va anar-se dissolvent. Tots tornaven a les cases llurs, tot lamentant la singular follia que, als setanta anys, havia atacat el soldat, un home del seny i de la moderació del qual el poble de Liechtenstein n'havia fet una institució.

«—Qui ho havia de dir!—comentava l'un.

«—Què som en aquest món?—responia melanglós un altre.

«I vet aquí que a l'endemà els lectors de «La Gasetta de Vaduz», l'únic diari que es publica a Liechtenstein, pogueren llegir la següent notícia:

«S. A. el Príncep, davant dels preparatius bèl·lics que porten a terme els Estats veïns, ha disposat que l'Exèrcit de Liechtenstein realitzi unes maniobres extraordinàries, etcètera, etc.»

La germanor germano-francesa o bé la franquesa franco-germànica

La visita del general Vuillemin a Berlín ha donat lloc, com han dit tots els diaris, a una pila d'actes en els quals s'ha posat de relleu l'estreta germanor germano-francesa.

El general Goering, que durant les festes ha canviat seixanta-set vegades d'uniforme, ha mostrat al general Vuillemin el darrer model d'avió amb el qual els alemanys pensen bombardejar París durant la pròxima guerra. El general francès, molt emocionat per aquesta prova de confiança, ha promès al general Goering que si mai li tornava la visita a París, li ensenyaria els nous canons amb els quals França pensa disparar damunt les posicions alemanyes.

La visita de Vuillemin ha estat tota presidida per aquest esperit. Davant de la Tomba del Soldat Desconegut, les il·lustres personalitats s'han posat d'acord per a, amb data pròxima, canviar els cadàvers dels soldats desconeguts alemany i francès per uns cadàvers més frescos i igualment desconeguts.

Després, a les postres del dinar que els aviadors alemanys oferiren als aviadors francesos, es pronunciaren uns discursos enaltint la tradicional enemistat entre ambdós països. Una sobtada avaria en la il·luminació deixà la sala del banquet sense llum. Els aviadors francesos s'acomiadaren dels seus col·legues alemanys molt cordialment promentent-los que a no triegar es veurien les cares.

PER LA PAU

Hitler—Aquí em teniu carregat de bones intencions.

John Bull—Ves, ara no sé si creure-me'l, aquest!

(Dibuix de Goñi)

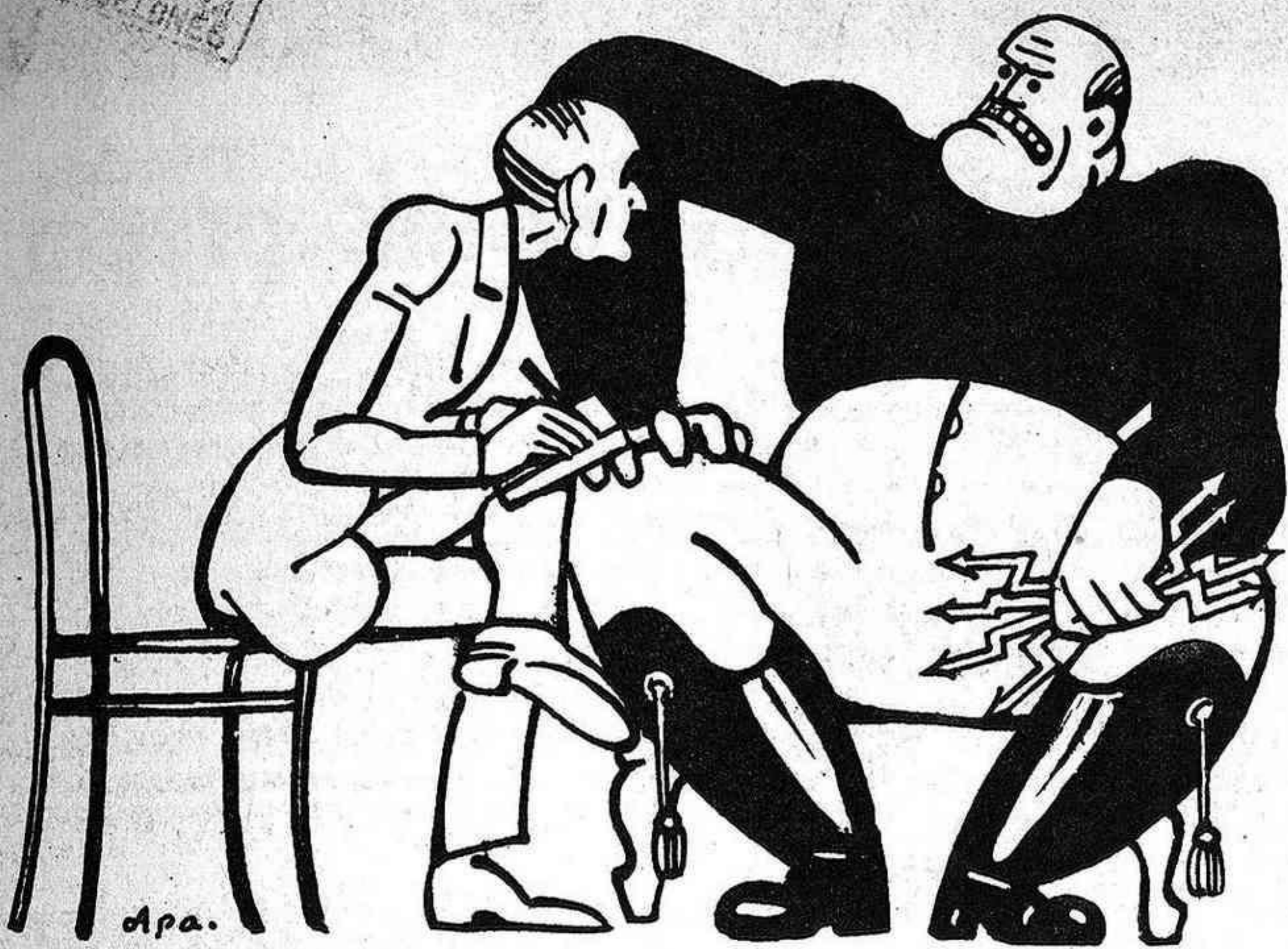
LA BIBLIOTECA DE L'ATENEU BARCELONÉS

—Alça, senyor Riudarenes! Ja ha proveït, avui. Què porta? què porta?
 —Poca cosa... Un quilo de mongetes.
 —I d'això en diu poca cosa? ¡El plat de moda a tots els restaurants de Barcelona!
 —Per això van al preu que van... Sap quant m'ha costat?
 —Què sap una!
 —Vint-i-dues pessetes!
 —Reina santíssima!

★
 Al cap de mitja hora tots els seus companys de can Vilardell, on treballa el de les mongetes, sabien el preu a què havia pagat el pa. I tots els veïns del del pa sabien el preu a què aquest havia pagat les mongetes.
 I és que en aquest món, ai las!, tot té el valor que hom li dona.

De cap a les truites

L'altre dia trobàrem un conegut humorista barceloní, el qual ens anuncià que anava a passar el dissabte i el diumenge a Vilafranca.
 —Així —li diguérem—, celebres el «week-end» com Mr. Chamberlain.
 —Sí —ens rest.ongué—. Però les truites que jo vaig a pescar són de dos ous.

—I per què no donen passaports per a França?
 —Ara com ara els donem tots per a Espanya.

(Dibuix d'Apa)

APOLEG

El preu de les coses

Un ciutadà té un pa de més i l'ofereix a un altre al qual sobra un quilo de mongetes. El pa ha costat al seu posseïdor 2'75 pessetes. Les mongetes costaren a l'altre 2'70 pessetes. La casualitat els encara i ve la proposició de l'intercanvi.
 —No hi tinc cap inconvenient —diu l'un—. Però aquest pa m'ha costat divuit pessetes.
 —Lladres! —exclama l'altre—. I a mi, sabeu quan m'han costat les mongetes?
 —Qualsevol disbarat.
 —Vint-i-dues pessetes.
 —Criminals! Facciosos!
 —Bé, com quedem?
 —Ja veureu, no vindrà d'una pèrdua de quatre pessetes... Canviem, sense afegir-hi res?
 —Canviem...
 I canviaren.

★
 Una mica més avall, el de les mongetes, que ara porta el pa, troba un conegut, que li diu:
 —Carai, quin pa més ros i més ben cuit!
 —Saps quan em costa?
 —Què sé jo!
 —Vint-i-dues pessetes.
 —Jo faria agafar el qui te l'ha venut.
 —Home, veuràs, és un amic...

★
 A la porteria de casa seva, el del pa, que ara porta les mongetes, topa amb la portera.

—Així vostè vol salvar Espanya?
 —Sí. I Espanya sóc jo!

(Dibuix d'Allora)

Serà el Papa que ve americà?

Als EE. UU. ja fan els preparatius per a instal·lar-lo quan calgui

La notícia de l'americanització de l'Església Catòlica ha produït als EE. UU. una viva satisfacció. Ja feia massa temps que el títol de Romana que portava, amb la mala fama de capricioses que tenen les romanes, com tothom sap, perjudicava l'expansió del catolicisme al Nou Món, únic lloc on de dret podia tenir la seva seu una religió basada en el Nou Testament. Els americans, però, dissimulaven i s'acontentaven amb fer Congressos Eucarístics i altres manifestacions per l'estil en espera de temps millors. Així, doncs, la notícia esbombada per Mme. Tabouis a «L'Œuvre» (L'œuvre de la Seu, com si diguéssim) no ha produït a Nova York cap sorpresa, ans bé s'esperava d'un dia a l'altre. Ara, mentre s'espera la defunció de Pius XI, cas que tingui lloc, Nova York és presa de la febre dels preparatius de la instal·lació de la Santa Seu.

Tots els diaris en parlen. Sembla que, en realitat, no es tracta més que d'una conseqüència lògica i natural de la Conferència d'Evian sobre els refugiats. En efecte; el Sant Pare, que abans era presoner del rei d'Itàlia,

va ésser posat en llibertat per Mussolini i ara hi ha, com si diguéssim, una ordre d'expulsió. El cas és, per tant, ben clar. D'altra banda, el fet que tradicionalment els papes haguessin d'ésser italians per evitar les baralles entre les grans potències quan Itàlia no era ningú, i, per tant, podia ésser neutral, tenia disgustat Mussolini, ja que aquest criteri perjudicava evidentment la fama del seu Impero.

—Qui ha dit —deia— que el Papa ha d'ésser italià, perquè així és més lliure? Itàlia és una nació prou poderosa no sols per oprimir-lo, sinó per menjar-se'l.

Aquestes foren les paraules del Duce que obriren els ulls als americans i els feren adonar del veritable significat de la «Neutrality Act». No es tractava per a res de no enviar armes a Espanya, sinó de què li enviessin el Papa.

Es clar que Pius XI, encara que molt disgustat, és viu encara; però Mussolini, que el té en llibertat, pot donar-li un disgust tan fort, o aplicar-li la llei de fugues, que l'acabi. D'ací els preparatius que es fan a Amèrica.

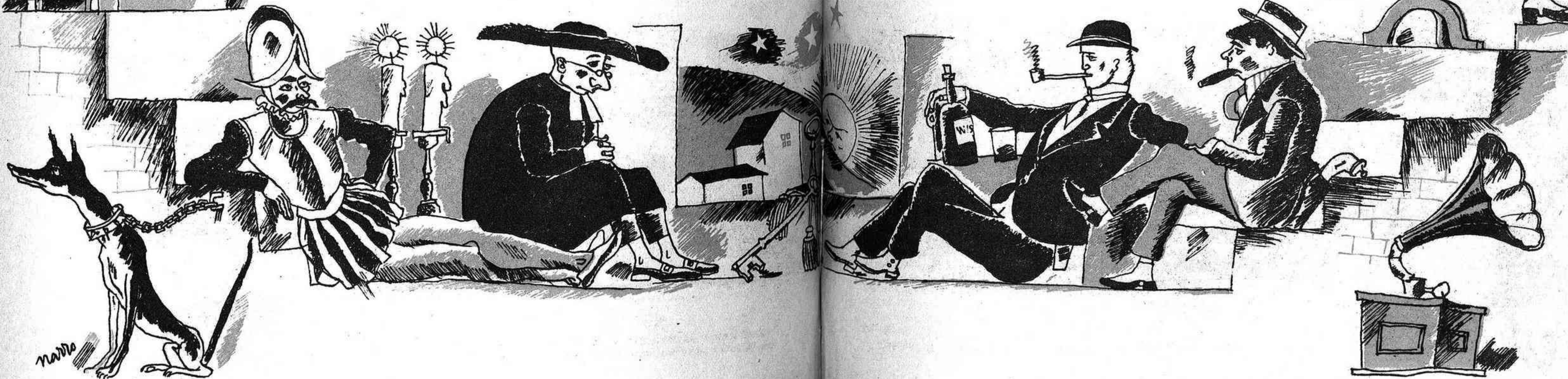
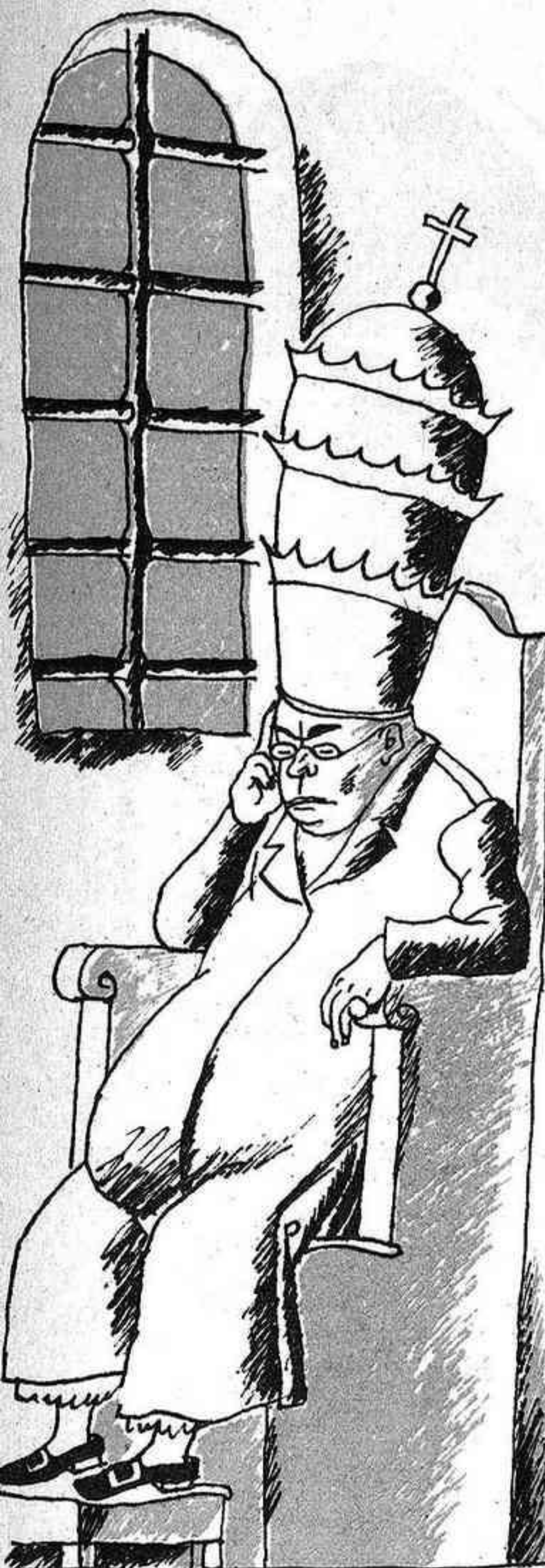
Calla, però, abans que trobar Papa, tenir un Vaticà a punt. A Nova York hi ha, és cert, nombrosos edificis; però, quin triar? Finalment, després de moltes recerques, s'ha escollit el Chrysler Building, perquè té l'avantatge que, només afegint-li una *i* i substituint la *y* per una *i* llatina com correspon a l'Església Catòlica, queda tot seguit transformat en Chrysler Building, que és, com si diguéssim, la casa de Crist.

Ara bé, qui, com ha d'ésser el Papa? La postició antiracista del Vaticà permetria l'elecció d'un Papa negre i ja s'havia parlat del famós Father Divine; però el Papa negre és el superior de la Companyia de Jesús i els jesuïtes són massa susceptibles perquè permetin una intromissió de l'Església en la seva religió pròpia.

El nou Papa serà, doncs, no pot ésser més que blanc, roig o groc. I si no fos per la significació social del color roig, no hi ha dubte que seria el Papa més típicament americà. Ara, que si es posa per nom Jeff, Al, Doug, Joe, o una abreviatura semblant, no hi haurà manera de confondre'l.

REFORMES A L'ESGLÉSIA

Com es pot suposar, un Papa americà ha de modernitzar forçosament l'Església catòlica Americana, i ja s'ha acordat les reformes a fer. En primer lloc, i per donar facilitats al públic, la carrera de capellà es farà per correspondència en un *slang* apropiat del llatí, que serà la nova llengua usada. Els altars es construiran a l'americana, amb tanca de persiana, i el Papa tindrà el títol de Boss i la tiara serà substituïda per un barret fort amb tres ales, l'una damunt l'altra. El Papa, i ningú més que el Papa, tindrà el dret de tractar els afers divins assegut davant l'altar amb els peus al damunt. Aquestes i el Servei Postal de Confessions amb sobres intransparents i d'un sol full i el repartiment d'hòsties a domicili en fundes de celofà per a evitar sacrilegis i infeccions, sembla que seran les principals reformes externes. Ah, i que la Guàrdia Suïssa portarà pistoles metralladores. Però la principal reforma serà que des d'Amèrica el Papa s'atrevirà a excomunicar Mussolini, Hitler i els que el segueixen.

—Quina calor, noi!
—Ja et dic jo que aquest Comitè de Londres...!

(Dibuix de Goñi)

LA UNITAT FEIXISTA
—Té! Ja els hem fet la unitat!

(Dibuix d'Alloza)

El secretari dels enamorats

JAUME VILAROSA
a Maria-Lluïsa Peralta
Diputació, 748.—Barcelona

En campanya, 5-IX-37.

Estimada:

Està bé: seré prudent, tal com et tinc promès. M'amagaré, quan caldrà, al fons de la «xavola». I quan els ocellots negres vinguin a bombardejar-nos, restaré quiet a l'abric de la trinxera, en lloc de plantar-me al mig de la carretera, el nas en l'aire, per cercar l'au enemiga entre el ramat de moltons blancs com la neu espargit... en el cel nítid d'aquesta magníficent tardor.

¡Si sabessis de quina manera la teva inquietud exagera els meus perills! Ara mateix t'escric amb acompanyament de música de canons. Doncs, ¿vols creure que no té res de dissonant? Aquest soroll acaba per fer-se familiar i molestar, si fa no fa, com el d'un piano de maneta el dia que no tens feina precisa i romancesges per tal de llevar-te una mica tard. Perquè has de saber que els canons, i els morters, i les metralladores, són els nostres desvetlladors, amb l'avantatge que no cal que passis ànsia de donar-los corda.

Pensa, només, que després d'una pila de dies que tiren damunt el poble on ara repossem, només han escrostonat una vintena de teulades.

Sobretot, estimada, no passis angúnia; és l'única cosa que temo. Conec els teus nervis i et pressento febrós i susceptible. Sento una barreja de pena i de joia sorda quan penso que sofreixes per mi, que tremoles per mi... Mira, vaig a dir-te un secret: jo sóc feliç, enormement feliç de saber que tems, que penes per mi. Cada ratlla frenètica que llegeixo escrita per tu, em dius: «Ella té por per tu... Ella t'estima!» I torno a sentir la mateixa joia cruel dels temps benaurats de les nostres renyines, quan ploraves sobre les meves espatlles i jo sentia córrer les teves llàgrimes tibones pel meu coll.

Però ara no ploris! Es privat! Al contrari, somriu, perquè jo, des d'ací, pugui veure amb els ulls de la imaginació aquesta preciosa de dents, que semblen l'anunci de la millor crema dental del món... Així...

Posat que ets una noia assenyada, et diré que el camp segueix igual que sempre, sota els obusos: ros, d'un ros daurat de tardor. Res no ha canviat. El canó ni fa callar els ocells que cantussegen en els arbres de color de taronja. Ara trona. No: és un llenyataire que aboca el camió carregat de soques...

o bé L'art d'utilitzar les cartes

MARIA-LLUISA PERALTA
a Jaume Vilarsosa

Hospital de Sang núm. 00.—X***

Barcelona, 20-VIII-38.

Estimat:

Està bé: Seré prudent, tal com et tinc promès. Descendiré, quan caldrà, al fons del refugi. I quan els ocellots negres vinguin a bombardejar-nos, m'estaré quieteta sota terra, en lloc de tafanejar des del balcó, seguint les recerques del reflectors que malden per localitzar l'au enemiga i un cop l'han trobada la fan visible als nostres ulls com una estrella perduda que no té esma per a tornar al seu lloc.

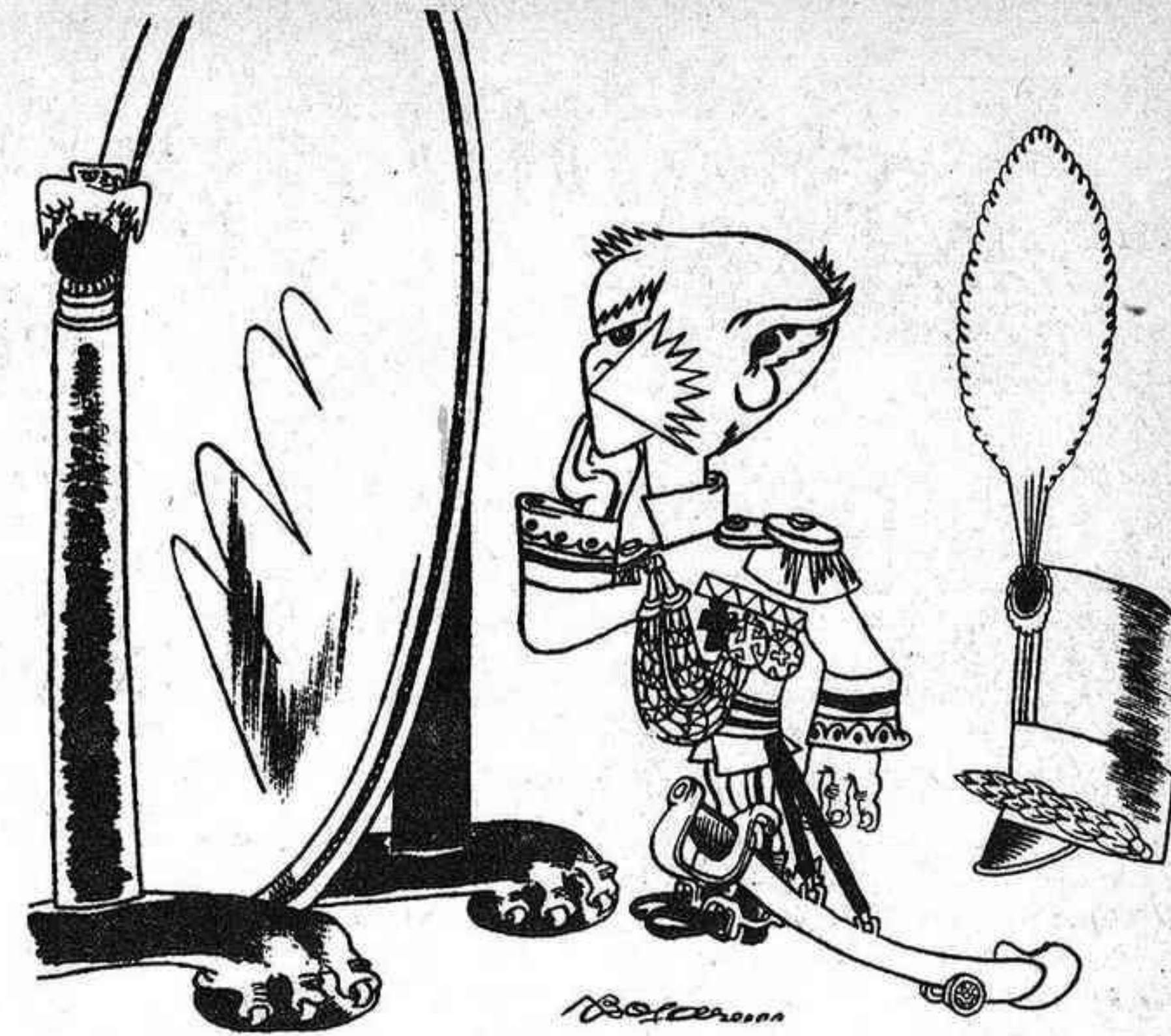
¡Si sabessis en quina proporció la teva angúnia exagera els meus perills! Ara mateix t'escric amb acompanyament de música anti-aèria. Doncs, ¿vols creure que això no sorprèn ningú ni priva a Pilar de cantar, desentonant, a la cuina? Aquest soroll acaba per esdevenir familiar i em sembla que el dia que la guerra s'acabi, el trobaré a faltar, sobretot a les matinalades, quan em plau que em desveilli al bo de somniar-te, perquè em permet que el somni perduri bo i desperta i jo pugui dominar-lo tanta estona com vull.

Pensa, només, que amb tantes vegades com han vingut a bombardejar, encara no han destruït un mig per cent de les finques de Barcelona.

Sobretot, estimat, no tinguis quimera. No oblidis que el metge t'ha recomanat que evitessis tota mena d'emocions. Et sé nerviós, febrós i susceptible. Si m'estigués bé et confessaria que em sento molt feliç de veure que pateixes per mi, jo que tant he patit per tu. Cada ratlla frenètica que trobo en les teves cartes, em retorna una confiança que vaig mig perdre el dia que vaig pujar-te a veure a l'hospital i vaig descobrir la sollicitud amb què et tractava una infermera massa bonica per estar entre ferits obligats a romandre moltes setmanes allunyats del llur amor.

Però no t'impacientis. Tot ha passat. Només estic gelosa de la metralla que t'ha allitit. Voldria —¡quina idea!— tenir el seu poder, i haver-te pogut allitar jo, per a fer-te ben feliç.

El que deixo dit és una prova del meu profund amor per tu. Ara deixa'm dir-te que Barcelona, sota la trilita feixista, segueix essent la de sempre. Els obusos no han emmudit els pardals de la Rambla del Mig ni han marcit les flors de la Rambla pròpia. Ara trona. Es una d'aquelles tronades d'agost, darrera les quals el cel esdevé blau com els teus ulls.

—I per ésser rei quina talla s'ha de tenir?

(Dibuix de Bojarull)

El moro — Una altra vegada la pluja no ens deixa avançar!
El lector de "L'Esquella" — Nois, aquest xisto ja l'heu fet tres vegades!
N. de la R. — I no serà la darrera!

(Dibuix de Goñi)

poti-poti teatral

CERTIFICAT D'APTITUD

Fa un parell de mesos que els lectors dels diaris són constantment ametrallats per ràfegues de gasetilles provinents d'una anomenada «Institució del teatre líric de Catalunya», la qual sembla fins i tot que compta amb l'ajut de la responsabilitat d'algun elevat organisme oficial. Han estat fets públics els noms dels qui formen la dita «Institució» i al davant de tots hi va el d'un ciutadà que es diu Joan Mombrú i que ostenta el càrrec de Secretari General del nou organisme que ha de perpetuar la tradició d'un il·lusori teatre líric amb el qual somnien, des de fa quaranta anys, uns quants autors que tenen alguna obra inèdita i que dels uns als altres han anat heretant-se les il·lusions. En alguna de les gasetilles que es refereixen a la nova Colla de Sant Medir que ha d'instaurar,

per últim i per a sempre més, el Teatre Líric Català, ja s'han llançat llistes d'obres en cartera i noms dels autors respectius. Entre elles, no cal dir, n'hi ha una de Joan Mombrú.

I qui és Joan Mombrú? — dirà el lector. I nosaltres, a punt sempre de servir-lo, li diem: Ací tenim el gust de presentar-te'l de «cuerpo entero», amb la reproducció fotogràfica de quatre ratlles fetes del seu puny i lletra, que la setmana passada va enviar als diaris barcelonins, i que són el millor testimoni dels mèrits que té contrets no ja per a secretariar generalment qualsevol institució cultural, sinó per a escriure sarsueles, comèdies, tragèdies i bíblies, si tant ens feu dir.

Fixeu-vos-hi, si no:

EL PREU D'UNA NOTA

Perquè el lector es faci càrrec que els artistes, quan llurs noms brillen per damunt de la multitud anònima no són sobrehumans com volen aparentar, li oferim la següent anècdota de Caruso. Amb una mica d'imaginació la podrà explicar als veïns, aplicant-la al «divo» que li sigui més antipàtic:

Caruso feia una «tournée» pels Estats Units. Un dia el seu empresari entrà, durant el viatge, al vagó del cantant i el trobà lliurat a una curiosa tasca. Tenia un tros de paper als dits i hi feia uns números amb llapis, mentre anava cantussejant.

—Què feu?—li preguntà l'empresari.

El tenor féu un gest amb la mà, equivalent a «espereu-vos», mentre seguia cantant a mitja veu i omplint de xifres el paper.

—Ja està —digue, per fi—. Feia comptes.

—Quins?

—Calculava el que guanyo amb cada nota.

I féu un ràpid resum aritmètic.

—Quan fa, això?— tornà a interrogar l'empresari.

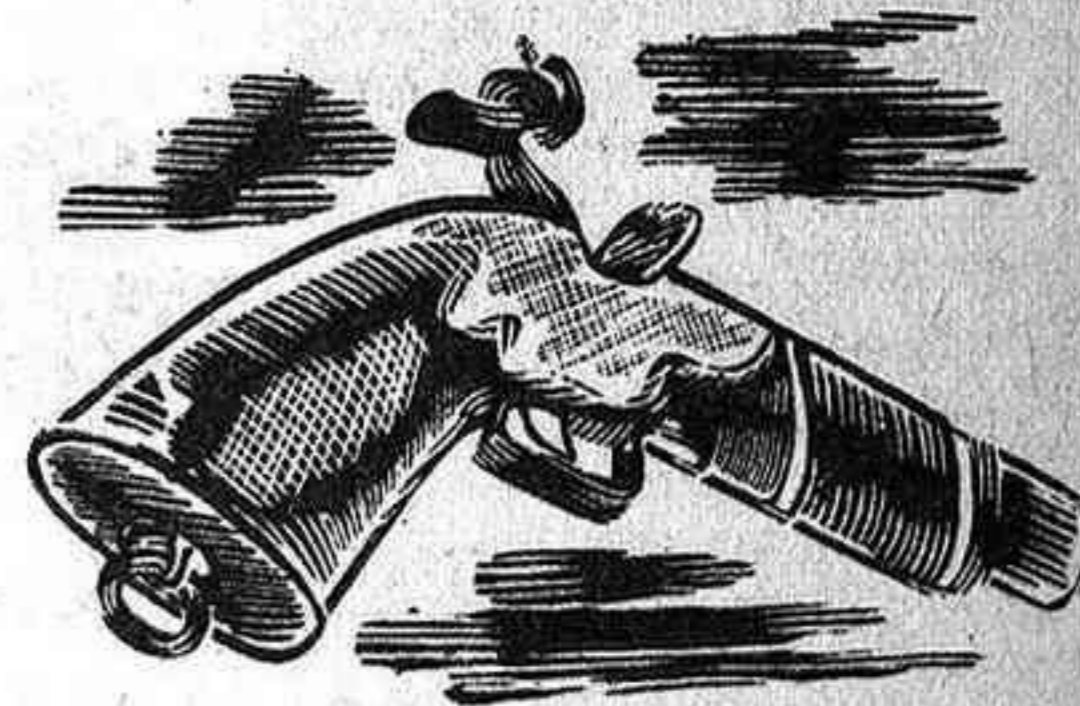
—Això fa —digué Caruso— dos dòlars i mig per nota.

LA UNITAT EN EL TEATRE

L'hem errada. Sortí el nostre número anterior al carrer i «La fréstega domada» encara no ha encalçat els honors del cartell del Teatre Català de la Comelles. Vulgui o no el Cu-Cu ha hagut de renunciar a unes representacions de «La Dida», «El ferrer de tall» i «Mar i Cel», que ja hi havia preparades per a substituir «La Patètica» mentre es donaven els darrers assaigs a l'obra de Shakespeare. Raó? L'amenaça d'una dimissió, que hauria produït un daltabaix. Motiu? La pensada de muntar «La fréstega domada», en la qual, naturalment, no hi té paper Enric Borràs.

Ha estat benèfica a Xavier Regàs, puix li ha valgut una vintena més de representacions de «La Patètica», les quals li han permès d'editar i fer plantar pels carrers uns magnífics «affiches» que recorden aquells deliciosos fulls de «soldats» que quan érem nois compràvem a la Palma de Santa Caterina.

Es diu si de tot aquest quirigall en sortirà l'estrena en català de «El rei Lear», interpretat per Enric Borràs.

Institució
del
Teatre Líric de Catalunya
Estatge social
Aribau, 7, 2on. 2a
Barcelona

Barcelona 16 d'Agost 1938

Se Director de

Present:

Distingit amic: Os envio aquesta nota de líric català per si voleu tenir l'amabilitat d'incertar-la en el diari de la vostra digna direcció

Don gràcies per endavant del vostre afm i si amic

Joan Mombrú

LAURA BOVER, ESQUELLAIRE

L'excel·lent primera actriu Laura Bover ha contestat l'enquesta oberta per «La Rambla» sota l'enunciat «¿Com veieu el present i el futur del Teatre Català?», ballant una sardana i cantant unes cançons del nostre folklore. I, com actriu que és, ensabonant —d'on ha tret el sabó, Laura?— a tots els autors que un dia poden donar un paper. Però, lectora assídua com és de L'ESQUELLA, se li ha encomanat el nostre estil i diu coses tan bones com aquesta:

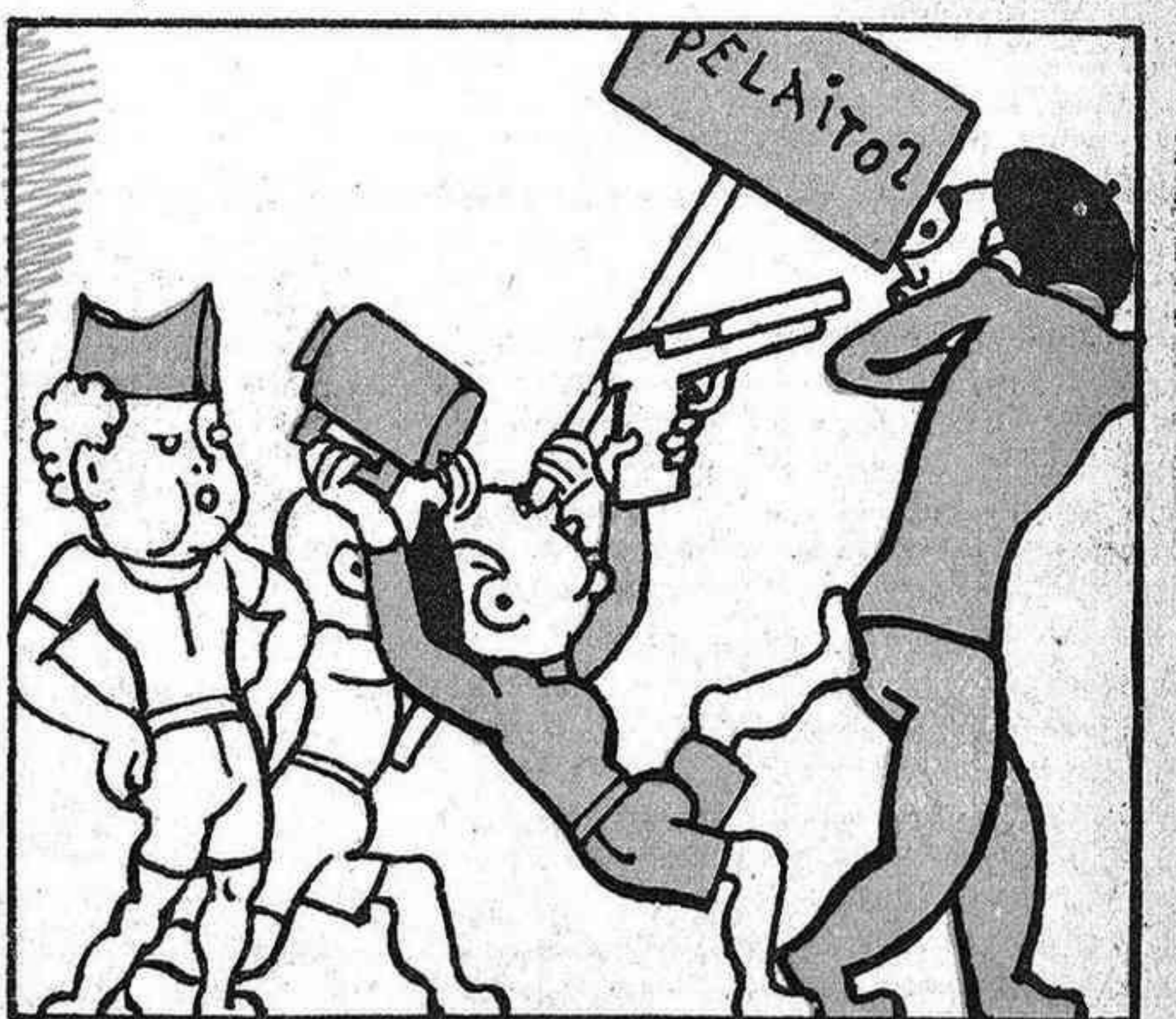
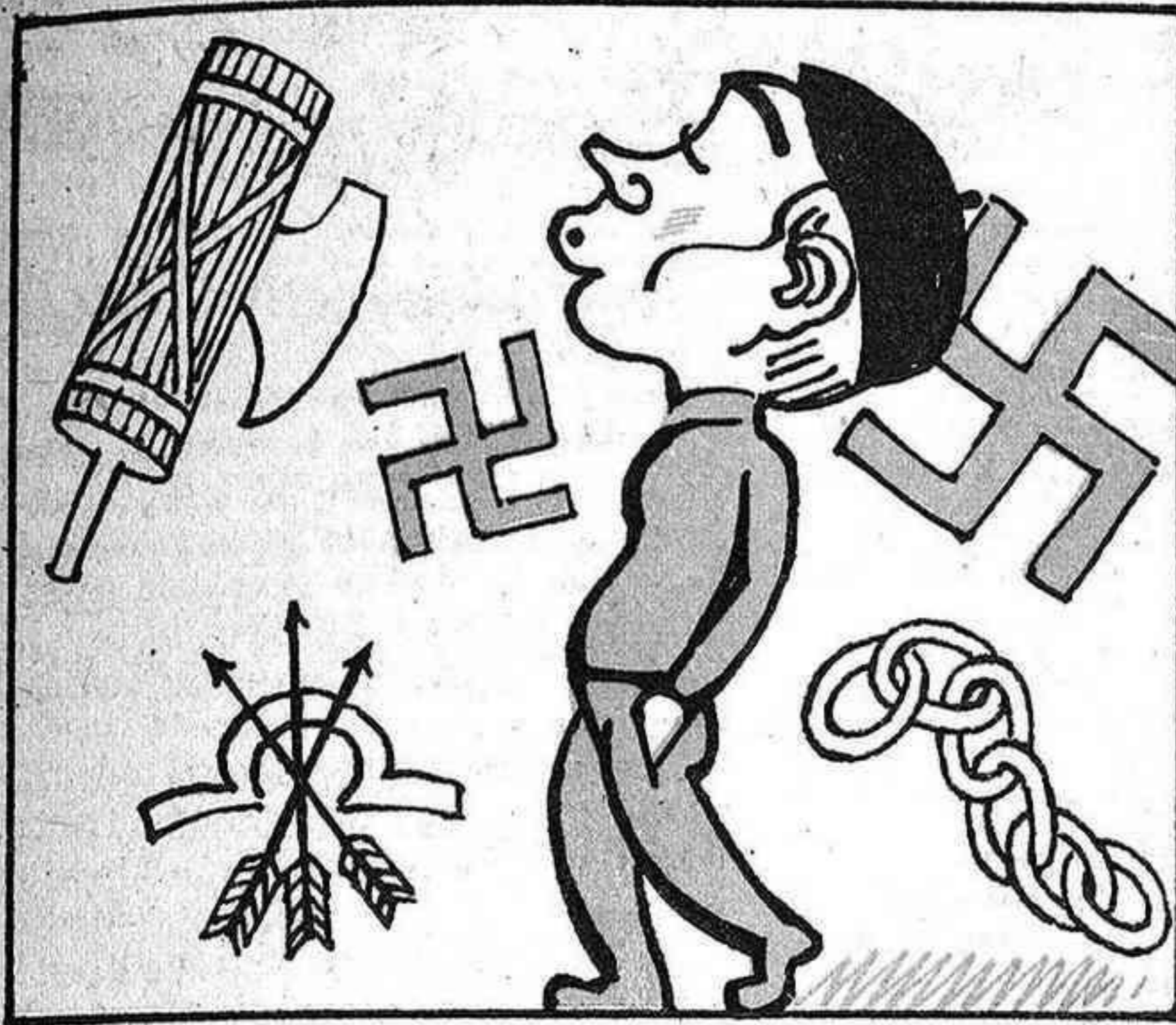
«Jo sé autors que han de donar dies de glòria al Teatre Català...» Ací els noms d'uns quants que hem de suposar que els diu de bona fe, i a seguit: «Xavier Regàs i el mateix Joan Comelles, que malgrat haver estrenat una sola obra, va assolir un èxit ben remarcable...»

No, Laura, això no! L'enquesta la fan seriosament els de «La Rambla»...

CONSULTA ALS TECNICS

Una pregunta que ens fa «un que vol estrenar» i que traslladem a la Secretaria Tècnica d'Autors i Mestres Compositors de la Comissió Interventora dels Espectacles Públics de Catalunya (una pausa, per aspirar una mica d'aire, i continuem):

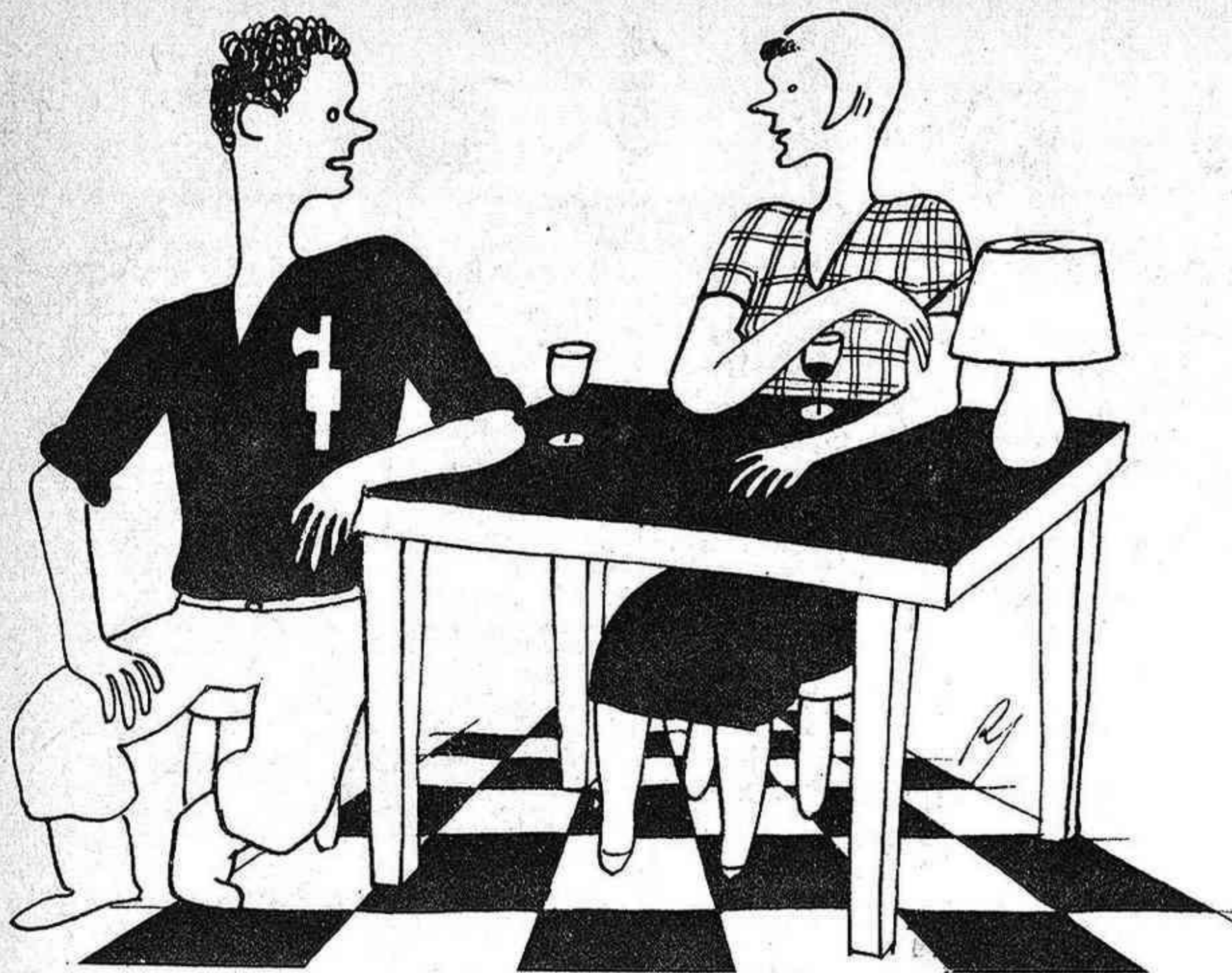
Ara que s'ha posat en clar que els autors de les obres premiades en el Concurs obert per la dita Comissió percebran, a més de l'import del premi, els drets de representació, caldria saber si els esmentats autors hauran de fer pel seu compte la propaganda de les obres, quan aquestes figurin en el cartell, com ve fent-se d'ençà que el S. I. E. es possessionà dels teatres, disposició que minva considerablement l'ingrés que per la propietat intel·lectual correspon a l'autor.

—Ja he acabat els quartos.

—Quin "rojo" n'hi ha, d'aquest!

(Dibuix d'Apa)

— I si et retiren a tu, a mi qui em retirarà?

(Dibuix de Riera)

La raça italiana és una raça de gegants

**El que hi ha, és que fins ara tots els italians sortien petits
El Duce, però, ha decidit acabar amb aquest abús intolerable**

Roma.—Ha causat en aquesta capital, que ja fa tants anys que és eterna, una excellent impressió la darrera disposició del Duce que ordena a tots els italians que creixin per tal de millorar la raça, i que estableix estatures mínimes per als diversos càrrecs de l'Impero, des del d'escombraire al de mariscal. Això facilitarà el reconeixement de les jerarquies a distància, cosa especialment necessària en els països totalitaris, on cal saber distingir abans que tot. Això és el que ens deia precisament el Duce quan, per parlar-li d'aquesta nova mesura—mai com ací tan ben aplicat el mot— ens rebé en el Palazzo Venezia.

EL QUI ENS DEIA EL DUCE

Creient d'interès per als nostres lectors l'opinió del Duce, la reproduïm en aquestes pàgines després, és clar, d'haver-la obtinguda de primera mà. Naturalment, que el Duce ens l'expressà en italià, que nosaltres conservarem només en els passatges més significatius.

—**Passate, passate avanti** — ens digué en veure'ns tímidament a la porta; i, en expressar-li el nostre desig i en saber ell pel fitxer que pertanyíem a una publicació antifeixista, se'ns va confiar totalment.

—Jo també en sóc d'antifeixista—ens confessà—; sóc nazi, però, veureu, l'Itàlia n'és tant, de feixista! He de no fer-me mal veure de Hitler, que ja sabeu com les gasta. Jo l'únic que vull es millorar la raça italiana.

—Ah, sí; amb curses d'italians. Guadalarà... l'Ebre...

—No; no és pas ben bé això. Els italians,

per a ésser de bona raça han d'ésser ben plantats. La raça italiana, ja ho sabeu, és una raça d'homes alts i fornits. O si no, veieu els mallorquins, que en temps dels meus predecessors, els augustos, el tiberis, etc., etc., eren

els gastadors dels exèrcits romans. Per això he decidit que els italians han de créixer i créixeran. Això, en els podrits règims democràtics no és possible; en canvi ja sabeu que els dictadors estiren els pobles. Ara, com que els italians, tot i ésser complaents de manera insospitada, tenen, en canvi, una certa tendència a arronçar-se, he decidit fer obligatòria la creixença i aquell que no creixi no tindrà càrrecs. I en això sí que **noi tirerono diritto**. Ja haureu vist les noves disposicions; cada estatura una graduació. A cada carrer hi he fet instal·lar columnes mètriques, on la gent, tot passant, es podrà amidar.

—Ah, ja; com les bàscules automàtiques.

—Exacte; sinó que, en comptes de dir quines són les persones de pes, diran quines són les d'altura. L'italià, en travessar una cantonada, podrà guanyar sense grans despeses, en consideració davant dels ulls propis i dels aliens.

—I, com ho feu per fer créixer la gent?

Hi ha diversos procediments. El més corrent és posar-los els queviures fora del seu abast. Primer s'han de posar, de puntetes; però al cap d'un temps ja hi arriben. Aleshores, és clar, els els posem més amunt. Hi ha també **il juoco de l'escalafone**.

—Què és això?

—**Venite**.

El vàrem seguir a una mena d'espaiós gimnàs o cobert d'estendre roba, a voluntat, en el qual, en comptes dels filferros hi havia barres i en comptes de roba, feixistes de totes menes agafats per les mans i brandant desesperadament les cames en el buid.

—**Questo sone scriventi** —ens digué el Duce. I afegí:— El primer que toca de peus a terra, cosa que vol dir que ha crescut, passa tot seguit a oficial segon, a aquella altra barra d'escalafó. Mireu els aspirants a ministres, com treballen. I els generals!

De tant en tant, un crit estentori de «**Terrai**», com el del descobriment d'Amèrica, feia córrer els empleats de l'Oficina Verificadora, que comprovaven si era cert i, en cas afirmatiu, traslladaven l'ascendit a l'escalafó immediat superior.

—Què us sembla?—ens preguntà Mussolini.

— I encara tenen la barra de dir que som els invasors!

(Dibuix de Bosarull)

Esquellots

EL COMENÇAMENT DE LES COSES

La corresponent Conselleria-Regidoria ha fet pública una nota advertint que en el districte cinquè queden establerts tres mercadets, en virtut de la qual cosa seran perseguits pels agents de l'autoritat tots els venedors ambulants.

Això ens recorda una anècdota de Santiago Rossinyol, contada per ell mateix.

Fa anys residí una temporada a València, per tal de pintar als afires de la ciutat. Cada dia, de bon matí, una tartana el portava de l'hotel al lloc on treballava. Un dia hi anà també la seva esposa, i en passar per un pont damunt el llit eternament sec del Mestalla, la dona del pintor preguntà al tartaner:

—Què és això que passem?

—Un riu, senyora—féu el tartaner.

—Ah, hi ha un riu, ací?—insistí ella, tota estranyada.

—Per ara ja tenen el local—digué l'autor d'«El Místic», ficant-se en la conversa.

EL POETA MENOR

El poeta menor Rossend Llates, aquell que batejà Segarra amb l'enginyós mot de «La infanta Isabel de Catalunya», ha tornat a ésser empresonat a Burgos, on s'havia entestat a zojornar, segurament per treballar mill i per Catalunya i les nostres llibertats.

El poeta menor, si en poesia no superava l'altre cal reconèixer que en la pràctica ha fet almenys un joc més net i més arriscat.

Més arriscat com l'experiència demostra.

Ah! De moment encara no ha tingut cap fill!

ACLARIMENTS

En un grup un preguntava si Josep Moix i Regàs, nou ministre del Govern de la República, tenia algun parentiu amb en Regàs de la Patètica.

I un aclaria:

—No ho crec: en Regàs no té res de moix.

I l'altre puntualitzava:

—Ni en Moix res de patètic.

—Magnífic —contestàrem—; només, però, ens preocupa una cosa.

—Che cosa?

—Que tota aquesta gent només creix pels peus!

—Buffa! Ma é vero!—exclamà el Duce, admirat de la nostra perspicàcia. I tot seguit donà les ordres oportunes. En pocs moments tot l'escalafó era capgirat, penjat pels peus. I Mussolini, tot passant revista, ventà una gran natxada al cul d'un general i li digué:

—Apa xambon, que tindràs un talent que no te'l mereixes.

—I el rei? —li preguntàrem en sortir—; què fa el rei?

—El rei! Jo ja li ho dic sempre: «Si no menges moltes sopes, menut, no creixeràs i jo em posaré a l'escalafó!» I el veiéssiu aleshores, amb quina ofició menja les sopes i després, posant-se la gorra, que cada dia li faig fer més alta, es fa amidar per veure els mil·límetres que ha guanyat.

—I no us fa por que creixi?

—Es clar; seria menys portàtil.

LA BONA NOVA

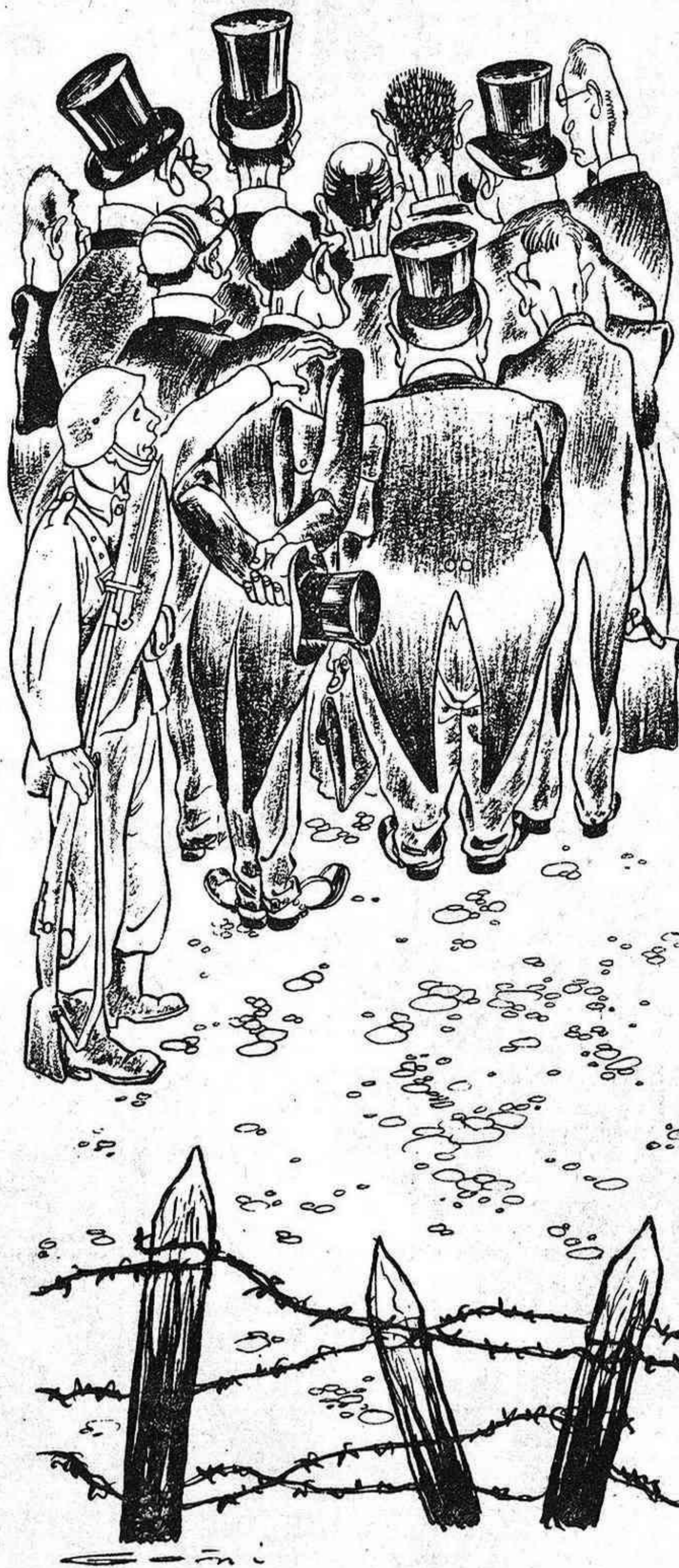
Les nombroses amistats que ha deixat a Catalunya el malaguanyat poeta de Catalunya Josep Maria de Segarra han estat atentament assabentades que la senyora esposa del poeta, ensems poetessa Mercè Devesa, ha deslliurat a París un hereu robust i formós.

La bona nova ha causat la natural satis-

facció, lleugerament enterbolida pel mal efecte natural que fa que als preclars enginys de la pàtria els neixin els fills francesos en plena guerra d'invasió, quan els alemanys i els italians són a Lleida.

Com renegaria Joan Tomàs si fos encara a Barcelona!

Ell que és tan patriota i d'Igualada!

POLITICA

—Senyors, no discuteixin d'esquena al front.

(Dibuix de Goñi)

ER ANTIC LA BIBLIOTECA
MUSEU DE BARCELONA

LA BESTIA
BESITIA
ACECHA

MUSSOLINI
anirà a
L'INFERN

VISCA
EL PAPA!

VISCA DEU!

FEU!
TANC
TANC
TANC!

MORI
HITLER!
MORI
MUSSOLINI

El cel en estat de guerra.

(Dibuix de Tona)